הדר פשטה בין הבינים ספק. לא ידענא מאי קאמר הדר פשטה הא מעיקרא נמי כי הוה מיבעי ליה ספק הוא ושמא יש לומר דמעיקרא מספקא והוה סלקא דעתך למיפשט האי בכולל קומץ הוא או בכולל שייריס והדר פשטה דספק הוא ואינו נא לחזור ולפשוט הבעיא אי ודאי קומץ אי ודאי שייריס אלא בודאי ספק הוא ואין אדם יכול לעומד עליו אי נמי נראה לי דמעיקרא מיבעיא ליה אי טיבלא הוי כדמעיקרא אי ספק הוי ספק קומץ ספק שייריס אי טיבלא הוי כמו מרבה במעשרות דאמר (קדושין דף נא.) פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלות [א] דכל מאי דשקיל טפי מדייניה ואינו נראה בחוץ בדעתיה [ב] דכהן תליא מילתא ואין דעתו שיהא קומץ אלא דגואי ומה שנאמר בכלי ומאי דבראי להוו שייריס אבל דייני ביני טיבלא הוי כדמעיקרא קודם קמילה או דילמא פשיטא דטיבלא לא הוי אלא ספק אי קומץ או שייריס הדר פשטה דספק הוא ונפקא מינה אי טיבלא הוי אם נתערב בחולין שבעזרה הנאכל עם המנחה כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף נא:) יאכלו שיאכלו עמה חולין כדי שתהא נאכלת על השובע לא בטיל וטבל במאתו ואי ספיקא הוי בטיל: **ואמר** מר שיריים **שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין עליהן את הקומץ.** ואפי' רבי יוחנן דאמר פ"ק דמנחות (דף ט.) מקטיר קומץ עליהן מודה הוא דאותם שייריס אסורים באכילה כדיליף התם מקרא והכי קאמר אין מקטירין עליהן כלומר אין מקטירין בשבילן את הקומץ כדי להתירן באכילה ולהכי שני בלישניה דהתם קאמר אין מקטירין קומץ עליהן דסמיך לשון הקטרה אבל הקומץ דעיקר הקטרה דהתם בשביל קומץ היא והכא יש ברוב ספרים אין מקטירין עליהן [ג] כו' ולהכי קאמר דלא לקטיר בין הבינים בריש דא"כ מפסיד להו לשייריס מאכילה: **אלא רב פפא הכי קא מבעיא ליה מלא חפניו אמר רחמנא.** פי' אם"ל דגבי קומץ פסול משום דכתיב וקמץ הכהן ולא בין הבינים דלאו כהן קומץ אלא ממילא עייל להתם אבל בחפינה לא כתיב ולקח מלא חפניו אלא מלא חפניו דמשמע אפי' בא ממילא לתוך חפניו דקרא ולקח גבי גחלים כתיב ולא אקטרת או דילמא ולקח והבית כלומר ולקח דרשיה דקרא קאי גבי אקטרת כמו לגחלים:

קמיץ בראשי אצבעותיו מהו. לאו הייני כמו ההוא דלעיל יכול אפי' בראשי אצבעותיו דההוא דלעיל הייני שאין לו שלא בראשי אצבעותיו [ב] והכא בעי למימר שהתחיל לקמוץ בראשי אצבעותיו [ג] וגוטל שלא כל כך עד שחופה אצבעותיו על פס ידו: **מלמטה למעלה מהו.** פרש"י שהכניס ראשי אצבעותיו בשלא וגב ידו כנגד הקמח וקמץ ואין זה בראשי אצבעותיו דקא מיבעיא ליה מעיקרא דההוא הוי פירוש שקמץ בראשי אצבעותיו ופס ידו כנגד הקמח:

חפן בראשי אצבעותיו מהו. אין להקשות כיון דכבר מיבעיא לן גבי קמיצה מאי הדר מו מבעיא ליה בחפינה הייני הך כדפריך לעיל וי"ל דפשיטא גוף החפינה והקמילה אינם שוו להדדי דהאי כדקמצי אינשי והאי כדחפני אינשי [ד] ולהכי הדר מו מיבעיא ליה אפי' אם"ל דרך קמילה בכך או אין דרך קמילה בכך דרך חפינה בכך או לא: בעי

ובמחבת ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו [ה] היא עבודה קשה שבמקדש זו היא ותו לא והא איכא מליקה והא איכא חפינה אלא זו היא מעבודות קשות שבמקדש א"ר יוחנן בעי רבי יהושע בן עוזאה בין הבינים של מלא קומצו מהו א"ר פפא דגואי לא תיבעי לך דודאי קומץ הוא דבראי לא תיבעי לך דודאי שירים הוא כי תיבעי לך דביני ביני מאי א"ר יוחנן הדר פשטה [ו] יהושע [בן] עוזאה בין הבינים ספק נינהו היכי עביד אמר רבי חנינא מקטיר קומץ לחודיה תחלה והדר בין הבינים דאי אמרת בין הבינים ברישא דילמא שירים נינהו והוו להו שירים שחסרו בין קמיצה [להקטרה] ואמר מר [ז] שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין עליהן את הקומץ אי הכי השתא נמי איקרי כאן [ח] כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו א"ר יהודה בריה דר"ש בן פזי דמקטיר ליה לשום עצים כרבי אליעזר דתניא [ט] רבי אליעזר אומר [י] לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים הניחא לרבי אליעזר אלא לרבנן מאי איכא למימר אמר רב מרי דקמצי שמיני השתא דאתית להכי רבי אליעזר נמי לכתחילה דקמצי שמיני: (בין הביניי"ם פש"ט ומח"ץ ופז"ר וחש"ב בחפינ"ת חביר"ו סימן): בעי רב פפא בין הבינים של מלא חפניו מהו מאי קא מבעיא ליה אי גמר [2] מלא [3] מלא מהתם היינו הך רב פפא הכי בעי ליה מלא חפניו והביא בעינן והא איכא [4] או דילמא ולקח והביא בעינן והא ליכא תיקו אמר [5] רב פפא פשיטא לי מלא קומצו בדקמצי אינשי בעי רב פפא קמץ [ד] בראשי אצבעותיו מהו מלמטה למעלה מהו מן הצדדין מהו תיקו אמר רב פפא פשיטא לי מלא חפניו כדחפני אינשי בעי רב פפא [ה] חפן בראשי אצבעותיו מהו מלמטה למעלה מהו מן הצד מהו חפן בזו ובזו וקרבן זו אצל זו מהו תיקו בעי רב

ופפא הכי בעי. להא גזירה שוה דמלא מלא איכא למיבעיא להא לא נמי לא מייתי בחפיניו לגבי חפינה [ג] אבל ההיא דלעיל לעשות מדה לחפינה ליכא למיבעיא אלא מגזירה שוה דמולקח [ד] לא שמעינן אלא יעשה מדה לקומץ דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה במסכת סוכה (דף נז.): **והא ליכא.** שמתילין נכנס לבין הבינים והוא לא נתכוון: **כדקמלי אינשי.** לידו של אצבעותיו למטה: **בראשי אצבעותיו.** פס ידו למטה ותחב אצבעותיו בשלא וקמץ קומץ שלם עד שמילא כל אורך פס ידו: **מלמטה למעלה.** שהפך גב ידו למטה והעלה הקומץ בראשי אצבעותיו לתוך פס ידו: **מן הצד.** כלומר שלא כדרך הקומצין [ג] גב ידו למטה ולא תחב אצבעותיו בשלא מוליך א] על גב ידו בדוחק והשלא נכנס בפס ידו דרך אצבעותיו: **כדחפני אינשי.** מודה של פס היד למטה: דבקיה

פשיטא היא זו דמ"מ ספק הוא לחומרא ולא פשט בעייתו ומספק יש לו לעשות כן דמצאוייתא ודאי לא מייתי דקמי קמיה שמיא בגלא אם הוא מן הקומץ או לא. **חפן בראשי אצבעותיו מהו.** וא"ת מאי מיבעיא לי אי לפינן מגלא מגלא מקטורת הייתו הך, י"ל דמיבעיא ליה אפילו לא לפינן מגלא מגלא מקטורת אי (נמי משמעות בחפינה דמשמע) [נימא משמעות דחפניו דמשמע] ליה חפינה בכי הא גוונא, ועוד דמוסיף על בעייתו חפן בזו וזו וקרבן זו אצל זו כו'.

ג א מיי' פי"ח מהלכות פסולי מוקדשין הלכה כ: ד ב מיי' פ"ס מהלכות איסורי מזבח הלי' ה:

ב [מיי' שם הלכה ג]. ה ג מיי' פי"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יג. ו ד מיי' פ"ס מהלכות עבודת יום"כ הלי' כח:

רבינו חננאל

במנחת מחבת ומרחשת שהן קשין, כדתניא מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשים, ומחבת צפה ומעשיה קשין, מוחק בגודלו מלמעלה וחותך היוצא למעלה מאצבעותיו, ובאצבעו קטנה תוחך היורד ויוצא חוץ מן הקמיצה. וזו היא עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש .פי' מבורין, שהוא הנמשך ושופע יוצא ויורד אחרי אצבעותיו. וכמו שפירשנו הוא מפורש במנחות פרק שתי מדות של יבש (כלומר הלכתא) מידות הלח ביורציהן קודש, מדות היבש ביורציהן חול כו', עד ר' יוסי לא מן השם הוא זה אלא שהלח נעקר אחרי שנכנס בכלי ונקדש נעקר ונשתת לאחוריו לפיכך הוא קודש שכבר קודש, והיבש אינו נעקר. וכיון שנתברר כי אינו קדוש ביורדי הקומץ, מביאיא לן המתקבץ מן המנחה בין האצבעות ביני (קדם) [סדק] הנראה כמו נקב מפולש מהו, מן הקומץ חשוב או לא. ופשטנה דלכתחילה לא קמצי אלא כהנים בעלי בשר שמינים שאצבעותם עבות מלמטה, וכשסותם אצבעותיו וקומץ (ז)אין שם סדק כלל. ואם קמצו כחושין לר' אליעזר ההוא דביני ביני מעלה לשום עצים (ח) וקמטיר הקומץ ואוכל המנחה, אבל לרבנן ספק הוא, יש לומר שיריים הוא וכל שממנו לאשים השיריין שלו אסורין להקטיר מהן, כי קומץ אמרה תורה הקטר ולא שיריים, ויש לומר קומץ הוא ואין המנחה ניתרת אלא אחרי הקטרת הקומץ, לפיכך אין לה תקנה. היכי דמי כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו, כגון חטאת ואשם שיש אימורין לגבוה שהוא לאשים, אם (אמר אעלה) [חזר והעלה] את כולה עובר בבל תקטירו, אבל עולה שכתוב בה והקטיר הכהן את הכל המזבחה, [מקטיר את כולה על גבי המזבח]. וכן כל המנחות כולן מקטיריין מהן קומץ, אם חזר והקטירם עובר בבל תקטירו. אבל חביתי כהן גדול שכתוב בהן כליל תקטר. וכן קומץ לבונה כדקאמרינן (ט) (בהוציאו לו). **ואיבעיא** לן מלא חפניו דביני ובינו מהו ועלתה בתיקו. ועוד בעי מי שקמץ בראשי אצבעותיו או מן הצדדין של אצבעותיו מהו. וכן מי שחפן בראשי אצבעותיו או מקצת אצבעותיו עד שמעלה (ומעלה) [לתוך] חפניו. או חפן בידיו אחת ובידיו אחת וקירבן זו אצל זו מהו, ועלו כולן בתיקו.

ה) נגמ' מיתא דמקטיר הקומץ ואח"כ מעלה הכיא דביני וביני לשום עצים ואפשר דרביני לא מייני בסדר הקרבה כלל רק ר"ל דלר"ש מקטיר שיכם. ב) נראה לר"ל כדתנן (בזבחים קט ע"ב) מקטיר את כולן.

ו) זבחים סד: [נקמן מט: מנחות יא.], ג) מנחות ט. קו., ג) סוטה כב. מנחות מז. יבמות ק. זבחים עו:, ד) [שם], ה) [מנחות יא.], ו) [ר"ל בפ' קדשי קדשים (דף סד:)], ז) [ע"א], ח) [שם], ט) [שם], י) [ויקרא טז], כ) [מנחות כד:], ל) ולהכי קאמר כו' בל"ל,

תורה אור השלם

1. קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לְיְיָ וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:

ויקרא ב יב

2. וְלָקַח מִלֹּא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:

ויקרא טז יב

3. וְהֵבִיאוּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ:

ויקרא ב ב

גליון הש"ס

גמרא אי דילמא ולקח והביא בעינן. עיין לקמן דף מט ע"א תוס' ד"ה כעי רב פפא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ר יוחנן הדר פשטה ר' יהושע עוחאה: (ב) רש"י ד"ה רב פפא כו' בתפניו לגבי חפינה כמו בקומצו גבי קמיצה אפ"ה יש סברא לאסור בין הבינים אבל הניח דלעיל: (ג) ד"ה מן הצד כו' הקומלין שגב ידן למטה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מן הצד וכו' אלא מוליך על גב ידו. מלא על נמחק:

מוסף תוספות

א. דטבל ומעשר מעורבין זה בזה וכו', [ד]שם מעשר לא חל עליו אלא כפי חשבון, ונמצא השאר טבל ואסור לכל אדם עד שיתקננה. כ"ש קדושין נא. ד"ה מעשרותיו. ב. שיכוף ראשי אצבעותיו לבד על תחילת כף ידו, ולא יקח מן הקמח כי אם מעט מה שיחזיקו ראשי אצבעותיו עד תחילת כף ידו. מיוחס לרשב"א מנחות יא. ג. מכניס ראשי אצבעותיו וקומץ מלא קומצו עד פס ידו. תוס' מנחות יא. ד"ה מלמטה. ד. דלישנא דחפינה הוא בענין אחר מלישנא דקמיצה. תוס' הרא"ש.

תוס' ישנים

רנואי לא תבעי ליה. מה שנראה בחוץ, דבראי מה שנראה בחוץ. **הדר פשטה בין הבינים ספק הוא.** מספקא ליה לרבינו אחרים מאי

דביקיה לקומץ בדופניה דמנא. קיי"ל במסכת מנחות (דף כו.) שהקומץ טעון מתן כלי וקומץ מתוך כלי זה ומקדשו לתוך כלי אחר ואם לא נתנו בשוליו ונתנו בדופניו ודבקו מהו: **טפופות.** לשון דבר לף בגובה מעט כמו על דלתות מטפוף (אבות פ"ג משנה ו): **נשפך הדם על הרצפה.** ולא נתקבל בכלי: **מן הכלי כו'.** משנה היא לעצמה בפרק אחר (דף לב.) ואינן זו בגד זו ושמיהן במסכת זבחים: **מגח הני מילי.** דבעינן שירד מצומצם בהמה לכלי: **מדם הנפש.** דם קילוח שהנפש יוצאה בו: **גורעין.** אות מתיבה זו ומוסיפין על מיבה זו ודורשין: **חישב בחפינת קטורת.** על מנת להקטירה למחר: **מי יליף מלא מנא ממנחה.** מה התם מהניא מחשבה בקמיצתה דנפקא לן במנחות (דף פג.) מזאת התורה לעולה ולמנחה וגו' הוקשו לשלמים מה שלמים מפגלין ומתפגלין אף מנחה וכו': **והכא נמי מהניא מחשבה.** בחפינתה אל נא. והכא ליכא לאתקשויי הייטו הך דלתקשי לעיל דהנהו תרוייהו בעיי הוו להו בחד טעמא א) לאתויי הכא בחפינו כדהתם בקומצו אבל הך מילתא אחריתי היא ואי נמי לא דרשי גזירה שוה לענין בקומצו דילמא דרשי לה לענין מחשבה: **פוסל את הולד.** שזו היא מאחת עשרה מעלות שנאמרו במחוור בקדש (מגיגה דף כ:) שהכלי מלרף כל מה שבתוכו להיות כאלו נגע בכולו: **קס"ד מדפסיל טבול יום.** אלמא קידשה הכלי קדושת הגוף פסלה נמי ליה וכיון דפסלה ליה פסלה נמי מחשבה לתת בה מחשבה לא הקטירה לא הקטירה ומנחת כהנים מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה והכא דחיק לאתויי בקא ס"ד מטבול יום: מיהא

בעי רב פפא דבביקה לקומץ בדופניה דמנא וכו'. בתר הכי גרס בעי מר בר רב אשי אפכיה למנא ודבקיה לקומץ בארעיתיה דמנא מהו הנחה בתוכו בעינן והא ליכא תיקו בעינן ולא דילמא הנחה בתוכו בעינן ולא איכא תיקו בעי רב פפא מלא חפיני שאמרו מחוקות או גדושות א"ל רבי אבא לרב אשי ת"ש [ג]מלא חפיני שאמרו לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות תנן התם [ד]נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול [ה]מן הכלי על הרצפה ואספו כשר מה"מ דת"ר [ו]ולקח מדם הפר [ז]מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית מדם הפר דם מהפר יקבלנו דאי סלקא דעתך מדם הפר מדם ואפילו מקצת דם והאמר [ח]רב יהודה [ט]המקבל צריך שיקבל את כל דמו של פר שנאמר [י]ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח אלא ש"מ מאי מדם הפר דם מהפר יקבלנו וקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין בעי רב פפא [יא]נתפזר הקטורת ממלוא חפיני מהו ידו כצואר בהמה דמי ופסולה או דילמא ככלי שרת דמי ולא פסולה תיקו בעי רב פפא חישב בחפינת קטורת מהו מי אמרינן יליף [3]מלא [4]מלא ממנחה מה התם מהניא בה מחשבה הכא נמי מהניא בה מחשבה או לא א"ל רב שימי בר אשי לרב פפא ת"ש [יב]הוסיף רבי עקיבא [יג] [ח](הקומץ) והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן קא סלקא דעתך מדפסל טבול יום פסלה נמי לינה [טו]פסלה נמי מחשבה בעי רב פפא חישב

נמי בגחלים: **או דילמא ככלי שרת דמי ולא פסולה.** תימה לי תיפשוט מדקא מייתי ליה לפני ולפנים בכף ולא מייתי ליה בחפיני ואמר לעיל משום דלא אפשר ואי יהיו ככלי שרת דמו נעייל בחפיני ונהה למתחה עילויה וכי מטי התם ירפה קצת ידיו זו מזו ויניח לקטורת ליפול על הרצפה והמתחה תשאר עדיין בידיו ולשקלה למתחה ולזהבה אחרינא והדר יגביה הקטורת מן הקרקע ויתנה על הגחלים כיון דיהיו ככלי שרת דמו ול"ל לפילו אמ"ל דיהיו ככלי שרת דמו ולא מיפסלי אי נפלה אחרינא ואספה מכל מקום לאו אורח אחרינא לעשות כן לכתחילה בכל שנה ושנה השתא לפני מלך ע"ו אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עאכ"ו:

מי יליף מלא מלא מהתם. פירש"י ומנחה מתפגלת בקמיצה [ח] דילפא בהיקשא מזאת התורה לעולה ולמנחה וגו' דהוקשה לשלמים שמפגלין ומתפגלין ותימה לי והאמרינן בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מט:) דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים וע"ל לפרש דמשיטה ליה דשייך בה פיגול בהליכתה ובהקטרתה למ"ד במנחה הקטרה מפגלת הקטרה [ט] בפרק הקומץ זוטא (מנחות דף יז.) כיון דכל הני עבודות דמו לגמרי לעבודת המנחה ואע"ג דלא איתקש לשלמים הא כתב בתר קרא דוזאת התורה ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם [יא] (ויקרא ז) ודרשינן מיניה זה בכור מעשר ופסח וכל מידי דשייך ביה הקרבה והקטרה עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע דמוכח בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כח.) דבעינן לשמו ושאל הרב רבי יום טוב הקדוש את ריצב"ל מגלן והשיב לו מביום צוותו להקריב את קרבניהם נפקא לאיזו נמי איקרי קרבן כדכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן [יא] ודרשינן בפרק בית שמאי (זבחים דף מד:) כל קרבנם (במדבר יח) לרבות לוג שמן של מצורע כ"ש קטורת דאיקרי גופה קריבה לאשים וכתב בה לשון הקטרה ולא מיבעיא ליה הכא אלא אי חשיבא חפיה עבודה כמו קמיצה דנקמיצה פשיטא לן דהיא עבודה ומפגלין בה כמו שחיטה בזמן שהשחיטה היא מפרשא חלק גבוה הדם מחלק הדיוט [יב] כך קמיצה מפרשא הקומץ מן המותר אבל בחפינה לא שייך למימר הכי דאפילו מה שנשאר במתחה הוא חלק גבוה וכעפע אחרת מקריב אותה אבל מספקא ליה אי גמר מלא וחשיבא כמו קמיצה או לא ופשיט רב שימי בר אשי מדפסיל בה ליה פסלה בה מחשבה בכלא [יג] עבודה שהוקיק לה הכתוב ואם כן בחפינה נמי פסלה בה מחשבה: **מדפסיל בה טבול יום פסלה בה ליינה.** תימה האמר בפ"ק דשבועות (דף יא:) נתנה למכתשת ונפסלת בטבול יום ואפילו הכי לא פסלה בה ליינה [יג] שהרי היו משהין אותה כל השנה כולה י"ל דהוא פסולה דפסיל בה טבול יום אינו אלא מדרבנן ולהכי לא פסלה בה ליינה אבל האי דהכא מדאורייתא כמו שאפרש הקשה רש"י אמאי מייתי מדיוקא מדפסיל בה טבול יום פסל בה ליינה ליימי ממתניתין דפ"ב דמעילה (דף י.) דקתני בהליא הקומץ והלבונה והקטרת מנחת כהנים ומנחת נסכים מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה ולא תירץ ריב"ל תירץ דההיא דהתם איכא למימר

מיקדש דלא כה:
ח ג מיי' פ"ד מהלכות עבודת יום"כ הל' ל:
ט ד מיי' פ"ז מהלכות פסולי מוקדשין הלכה כה:
י ה מיי' שם הלכה טו:
יא ו מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח:
יב ז מיי' פ"ה מהלכות עבודת יום הכפורים הלכה כח:
ז [מיי' פ"ט מהלכות טומאת אוכלין הלכה טו]:
יג ח מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הלכה מ:

מוסף רש"י

דביקה לקומץ. בשעת קידושו בכלי, **בדופניה דמנא.** מצפיות (מנחות יא.). **בארעיתיה דמנא.** כגון שהיה לכלי בית קיבול מאחוריו כמו שיש (שם) ולי נראה מלרעתא דמנא שהפך הכלי ודבקיה לקומץ בארעית דמנא (שמשמ"ק שם מרש"י כת"י). **נשפך הדם על הרצפה.** מלאתר בהמה שלא נתקבל בכלי (זבחים כה.) **דם מהפר יקבלנו.** שאם נשפך מן הלותר על הרלפה ואספו פסול שהרי לא נתקבל מהפר (שם). **דאי סלקא דעתך.** דהלא מ"ש דכתיב במתנ דרשינן ליה דלכתיב, דמשמע מקצת הדם יקבל (שם). **גורעין.** אות מתיבה זו, ומוסיפין. לותה על חברתה ודורשים (שם). **הוסיף רבי עקיבא.** בעבודת (פסחים יט.) דיש קתני העיד ר"ש על אפר מטותא שנגע טמא במקצתו פסל את כולו (חגיגה כג.). **והלבונה והגחלים.** אע"ג דלא אוכלין מינה מיבת הקודש מכאתן ומשוא לבה אוכל (פסחים וחגיגה שם).

רבינו חננאל

דביקה לקומץ בדפניה דמנא או בארעיתו מהו, ועלו בתיקו. תניא מלא חפיני לא מחוקות ולא גדושות (ולא [אלא] טפופות. תנן התם נשפך הדם מבית הצואר של פר על הרצפה ואספו פסול כו'. מנא לן דתנו רבנן ולקח מדם הפר, (מ)מדם הנפש ולא מדם העור כו'. ואסיקנא מדם הפר קרי ביה דם מהפר, כלומר מדם שכתוב בפסוק קח הם"ם ממנו ונשאר דם והוסף אותו על הפר שנמצא הפסוק דם מהפר. קסבר גורעין הם"ם ומוסיפין אותו על הפר ודורשין אותו דם מהפר. וזהו שאמר רב יהודה השוחט צריך לקבל כל דם הפר מהפר. ואם קיבל דם הפר בכלי ונשפך מן הכלי ואספו כשר כי הכלי קידשו כבר. וזה שמועה מפורשת בשחיטת קדשים פרק שני. נתפזרה הקטורת ממלא חפיני מהו תיקו. ומיבעיא לן חישב בחפינת קטרת להקטירם למחר מהו, יליף מלא [מלא] מקומץ, מה קומץ פסל בה מחשבה, דתנן בתחילת מנחות הקומץ את המנחה להקטיר קומצה למחר פיגול וחייבין עליו, הכא בקטורת

דגרסינן ולקח הכהן המשיח מדם הפר וה"ג לה בפ"ב [ויקרא], דיבורא דמתחלא פרשתא ג ז], ול"ג ולקח הכהן מדם הפר [ומדס] השעיר, דההוא בפר ושעיר של יום"כ במתן דמים שהיה נותן על טהרו של מזבח הפנימי לפני ולפנים ולהיכל, אבל קרא דולקח הכהן המשיח מדם הפר מיירי בקבלה כדאיתיריע הכא. **ואת כל הדם ישפוך.** בפ"ב דזבחים (כב, א) קאמר אם אינו עניין לזריקה כתיב ואת כל הדם דבריריים ליכא כולי דם תנהו עניין לקבלה. **נתפזרה קטורת ממלא חפיני מהו.** תימה לרב רבינו אלחנן מדשבקיה לקומץ ונקט קטורת משמע דקומץ פשיטא ליה, ואי יליפינן מלא מקומץ הייטו הך, ואומר רבינו דפשיטא דגבי קומץ הוי כלומר בהמה לפי שיש ד' עבודות במנחה כנגד ד' עבודות דם כדכתיב מיבעיא ליה לפי שאין כלי נתפיה אלא מאשר דלא אפשר בהלקנן בקמוץ, והלכך לא דמי אל קמיצה שהיא במקום שחיטה וקידוש בכלי הוא במקום קבלת דם. **מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה.** מה שהקשה הקונטרס אמאי לא מייתי מתניתין דפ"ב דמעילה (ג, ב) קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה, אומר רבינו דהשתא דמעילה ליכא לאוקומה מדרבנן, וריב"ל פיר' דלהכי לא בעי לאתויי משום דמיירי בקטורת דמדרבנן, אבל הך דהכא מיירי בקטורת של יום הכפורים דעיקרה אינה בכלי אלא משום דלא אפשר בדאמרינן לעיל ואין כאן כלי שרת לקדשה, לא הוה אמרינן דמעפלא בלינה, ועוד דומיא דנחלים דמיירי בגחלים של יום"כ כדמשמע בירושלמי [מגיגה פ"ג ה"כ] וכדפירשתי לעיל (מד, ב). אך קשה קצת דמשמע דתפניו קדשי כמו כלי שרת, ועוד דסוף סוף ותתנה בכף שהוא כלי שרת. **מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה.** קשה לרבינו הרי קטרת שנפסלת בטבול יום משנתנה במתכשת כדאמרינן בפ"ק דשבועות (יא, ב) ואפילו הכי לא פסלה בלינה עד שקדשה בכלי כדתנן בפרק שני דמעילה (ג, א) ל"ל דמדרבנן הוא דפסלה (מאו) בטבול יום וה"נ מוקמינן הכא דמעילה לפירוש רבינו דמדרבנן. והא דקתני וחייבין עליהן משום עתר כו' הייטו מכת מרדות מדרבנן כדאמרינן בפ"ג דכריתות (יב, ב) אבל אוכלין מתמלין ואמאי משקין דמתמלין כו' עד ונכנס למקדש מייב דאורייתא מדרבנן דפסול גויה דרבנן כדאמרינן לקמן בפרק בתרא (פ, ב), אבל הכא מיירי בדאורייתא מדפסיל בטבול יום ש"מ דשייכא ביה מחשבה לפסול, מיהו תימה אמאי לא פשיט דפסלה ביה מחשבה מדתנן התם בסיפא ואמרינן לה מתניתין חייבין עליו משום עתר וטמא דיגונא דון בו, ומאי לי טעמא לפי שאין לו מתירין דיפוף לי דלא שייכא ביה כלל מחשבה לפסול, מיהו י"ל דלא אצטריך האי טעמא אלא משום (אחרינא) [אחרינא] ו"מ בקטורת שייך האי טעמא אע"ג דלא נרוך התם. וא"ת אין תוריע כלל מחשבה בקטורת והלא אינו אל מזבח המיוחס כשלמים, י"ל דפסול מיהא הוי [ד]מודה ר"ש לפסול אע"ג דלא איתקש לשלמים, ומדלינה **פסלה פסלה נמי מחשבה.** וא"ת (מדאחמרינן) [דא אמרינן] בזבחים פרק בתרא יום

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד ה
2. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד ז
3. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: ויקרא טז יב
4. וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא ב ב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה וכלא נמי מהניא מחשבה וכו' לאתויי הכא בחפיני. נ"ב עי' רש"ל וש"י:

מוסף תוספות

א. כגון שהיה לכלי בית קיבול מאחוריו כמו שיש בקערות. רש"י מנחות יא. ד"ה בארעיתא. **ב.** דמכפנים לכלי קאמר. תוס' זבחים פט. ד"ה אלא. **ג.** דכתיב ונתתם את נחלתו לשארו וכו', ודרוש הכי ונתתם את נחלת שארו לו וכו', דלא חשיב פיסוק קראי אלא בהקדמת תיבות שלימות וכו', אבל בשינוי אותיות ליכא פיסוקי קראי. רשב"ם נ"ב קיח: **ד.** שלא יפול דם הסכין על המזרק. רש"י זבחים כה. ד"ה סכין. **ה.** סכין. שם ד"ה ודו"מ. **ו.** דהוה ביה מום בין שחיטה לקבלה. שם: ד"ה ומא"כ. **ז.** צריך שיהא שלם בשעת קבלה כבשעת שחיטה. שם ד"ה סיום. **ח.** אע"ג דפיגול בשלמים כתיב. ריטב"א. **ט.** הקטיר קומץ ע"מ להקטיר לבונה לאחר זמן, פיגול. רש"י מנחות יח. ד"ה הקטנה. **י.** לרבות קרבנות שלא הוזכרו במקרא בענין שלמעלה. רא"י שם זבחים ז: ד"ה ביום. **יא.** אלמא הוא נמי בכלל והקריב והיינו קרבן. שם מד: ד"ה לרגום. **יב.** מן הבשר, [והבשר] שיריים הם. שם יג: ד"ה בשלמא. **יג.** עד דמקדשה בכלי. תוס' הרא"ש.

תוס' ישנים

דביקה לקומץ בדופניה דמנא. בפ"ק דמנחות (יא, א) בעי אלמי בעינא אחתא בכי אלי גוונא. **ולקח מדם הפר ומדם השעיר.** ריב"ל פי' דגרסינן ולקח הכהן המשיח מדם הפר ומדם השעיר, דכתיב בעניין יום הכפורים ולקח הכהן מדם הפר [ומדם] השעיר, דהכוא בפר ושעיר של יום"כ במתן דמים שהיה נותן על טהרו של מזבח הפנימי לפני ולפנים ולהיכל, אבל קרא דולקח הכהן המשיח מדם הפר מיירי בקבלה כדאיתיריע הכא. **ואת כל הדם ישפוך.** בפ"ב דזבחים (כב, א) קאמר אם אינו עניין לזריקה כתיב ואת כל הדם דבריריים ליכא כולי דם תנהו עניין לקבלה. **נתפזרה קטורת ממלא חפיני מהו.** תימה לרב רבינו אלחנן מדשבקיה לקומץ ונקט קטורת משמע דקומץ פשיטא ליה, ואי יליפינן מלא מקומץ הייטו הך, ואומר רבינו דפשיטא דגבי קומץ הוי כלומר בהמה לפי שיש ד' עבודות במנחה כנגד ד' עבודות דם כדכתיב מיבעיא ליה לפי שאין כלי נתפיה אלא מאשר דלא אפשר בהלקנן בקמוץ, והלכך לא דמי אל קמיצה שהיא במקום שחיטה וקידוש בכלי הוא במקום קבלת דם. **מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה.** מה שהקשה הקונטרס אמאי לא מייתי מתניתין דפ"ב דמעילה (ג, א) קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה, אומר רבינו דהשתא דמעילה ליכא לאוקומה מדרבנן, וריב"ל פיר' דלהכי לא בעי לאתויי משום דמיירי בקטורת דמדרבנן, אבל הך דהכא מיירי בקטורת של יום הכפורים דעיקרה אינה בכלי אלא משום דלא אפשר בדאמרינן לעיל ואין כאן כלי שרת לקדשה, לא הוה אמרינן דמעפלא בלינה, ועוד דומיא דנחלים דמיירי בגחלים של יום"כ כדמשמע בירושלמי [מגיגה פ"ג ה"כ] וכדפירשתי לעיל (מד, ב). אך קשה קצת דמשמע דתפניו קדשי כמו כלי שרת, ועוד דסוף סוף ותתנה בכף שהוא כלי שרת. **מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה.** קשה לרבינו הרי קטרת שנפסלת בטבול יום משנתנה במתכשת כדאמרינן בפ"ק דשבועות (יא, ב) ואפילו הכי לא פסלה בלינה עד שקדשה בכלי כדתנן בפרק שני דמעילה (ג, א) ל"ל דמדרבנן הוא דפסלה (מאו) בטבול יום וה"נ מוקמינן הכא דמעילה לפירוש רבינו דמדרבנן. והא דקתני וחייבין עליהן משום עתר כו' הייטו מכת מרדות מדרבנן כדאמרינן בפ"ג דכריתות (יב, ב) אבל אוכלין מתמלין ואמאי משקין דמתמלין כו' עד ונכנס למקדש מייב דאורייתא מדרבנן דפסול גויה דרבנן כדאמרינן לקמן בפרק בתרא (פ, ב), אבל הכא מיירי בדאורייתא מדפסיל טבול יום ש"מ דשייכא ביה מחשבה לפסול, מיהו תימה אמאי לא פשיט דפסלה ביה מחשבה מדתנן התם בסיפא ואמרינן לה מתניתין חייבין עליו משום עתר וטמא דיגונא דון בו, ומאי לי טעמא לפי שאין לו מתירין דיפוף לי דלא שייכא ביה כלל מחשבה לפסול, מיהו י"ל דלא אצטריך האי טעמא אלא משום (אחרינא) [אחרינא] ו"מ בקטורת שייך האי טעמא אע"ג דלא נרוך התם. וא"ת אין תוריע כלל מחשבה בקטורת והלא אינו אל מזבח המיוחס כשלמים, י"ל דפסול מיהא הוי [ד]מודה ר"ש לפסול אע"ג דלא איתקש לשלמים, ומדלינה **פסלה פסלה נמי מחשבה.** וא"ת (מדאחמרינן) [דא אמרינן] בזבחים פרק בתרא יום

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' כ:
טו ב מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא:

רבינו חננאל

בעו מיניה מרב ששת הולכת דם בשמאל כדי להזותו במזבח מהו. ופשט ממתניתין דקתני ואת הכף בשמאלו, שמע מיניה אפילו הולכת הקטורת דמעכבה כפרה כדאמרן דקטורת מכפרה שנאמר ויתן את הקטורת ויכפר על העם בשרה. וכל שכן הולכת איברים שאין בהם כפרה, שאין כפרה אלא בדם שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר.

תוס' ישנים

[קד, כ] לינה מהו שמועיל בפרים הנשרפים ובשעירים הנשרפים ופשיטו(א) ליה מדאמרינן ושוין שאם חשב בחלבים פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים לא עשה ולא כלום, מאי נינהו מדמחשבה לא פסלה לא פסלה גמי לינה, (והא') [ודמי] דלמא מחשבה לא פסלה לינה פסלה, ואומר רבינו דה"נ לא פשיטא לן מדפסלה לינה פסלה גמי מחשבה, ולהכי קאמר קמ"ל לפי שאין פשיטא לן כ"כ והתלמוד לא חש לדחות והלהאריך כלן. **ומדפסיל טבול יום פסלה גמי מחשבה בו'.** וא"ת כיון דתליא במחשבה בטבול יום אמאי לא בעי רב פפא בטבול יום ובלינה וממילא תפשוט מחשבה, ושמא הך דהא כאן תליא לא פשיטא ליה דקס"ל הוא דקאמר כדפי' לעיל, ועוד שמא אפילו לא פסיל טבול יום הוא פסלה גמי מחשבה. **מחשבה גמי פסלה.** וא"ת הני אברים ופדרים דלינה פסלה כהו אם חיים בראשו של מזבח ומחשבה לא פסלה כהו אם מקטיר ע"מ להקטיר מיד למחר או לאכול מן השלמים שלא נאכול בזמנם. ס"ר יוסף. ורבינו אומר דלא דמי להקטרה שאינה מתרת בקרבן ועיקרו כבר נעשה בדם, אבל הכא קמילה ותפינה במקום עבודות קיימי.

חישב בחתיית גחלים מהו. וא"ת תפשוט ליה מדלעיל [ד]קתני גחלים ומדפסיל (ג)בטול יום פסלה גמי ליה ומדפסלה ליה פסלה כו'. י"ל דדוקא במילי דהקרבה הוא דפשיטן הכי, אבל לא בגחלים שאין גוף הקרבן.

מח: הוציאו לו פרק חמישי יומא

דאיירי בקטורת דכל השנה דחשיבא קידוש כלי דילה לאיפסולי בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה מדקתני (ה) קדשן בכלי אלמא דאיירי בהחיה שהיא צריכה כלי כדי לקדשה קידוש גמור אבל קטרת דיום"כ דלא חשיבא קידוש כלי דילה דמן הדין הוה לן למימר שלא תהא בכלי אלא נעייל בחפניו אלא משום דלא אפשר כדאמר לעיל אימא דלא אפסר בלינה בקדושת כלי דילה[א] דבהחיה ודאי לא איירי התם מדקתני קדשן בכלי דמשמע שנותנין אותה בכלי כדי לקדשה בכלי והחיה דיום הכפורים אינה כן דאדרבה טפי הוה עדיף בלא כלי אלא משום דלא אפשר אבל מהכא מייתי ראיה שפיר דמדקתני קטורת סתמא בכל מיני קטורת איירי אי נמי אומר ר"י דמהחיה ליכא למידק מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה דדילמא לינה לא פסלה בה אלא מדרבנן ומע"ג דקתני סיפא וחייב עליהן משום נותר וטומא היינו נמי מדרבנן[ב] כדתנן בפרק אמרו לו (כריתות דף יב:) אכל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאין ונכנס למקדש חייב אע"פ דפסול גוייה הוי מדרבנן כדאיתא בפרק בתרא דיומא (דף פ:) (ג) ולהכי לא הוי ממחיינן כולי האי דליטמא אפילו על ידי לירוף אבל הכא דייק שפיר מדפסל בה טבול יום לאורייתא[ג] פסל בה לינה והמחשבה נמי לאורייתא והקשה ריצב"ל והא אשכחן לירוף כלי במילתא דרבנן דקתני ריש במס' עדיות (פרק ח מ"ח) **חעיד** (ד) ר"ש בן בתירא על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו טימא את כולו[ד] אע"ג דאפר חטאת אין לו טומאה לאורייתא[ה] ואי משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה אלא מדרבנן ומע"ג דקתני סיפא וחייב **וחיפשוט ליה מהא.** דבגופו של מזבח (ה) קמיירי: **הרגל של ימין בשמאל.** מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד המנתח את הראש בימינו ואת רגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו: **וכיון עורה נחוץ.** ומקום חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה: **הני מילי הולכה וכו'.** הולכת אברים דלא מעכבא כפרה אאין כפרה אלא בדם והוא עצמו שלא הוקטרו אבריו כשר: **אבל הולכת דם דדם מעכב כפרה הוא.** אימא לא נתכשר בשמאל:

זר

כתב בה כהונה בהליה: **אם הכף בשמאלו.** אלמא כשירה בשמאל: **וחיפשוט ליה מהא.** דבגופו של מזבח (ה) קמיירי: **הרגל של ימין בשמאל.** מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד המנתח את הראש בימינו ואת רגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו: **וכיון עורה נחוץ.** ומקום חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה: **הני מילי הולכה וכו'.** הולכת אברים דלא מעכבא כפרה אאין כפרה אלא בדם והוא עצמו שלא הוקטרו אבריו כשר: **אבל הולכת דם דדם מעכב כפרה הוא.** אימא לא נתכשר בשמאל:

זר

שנגע טמא במקצתו טימא את כולו[ד] אע"ג דאפר חטאת אין לו טומאה לאורייתא[ה] ואי משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה אלא מדרבנן ומע"ג דקתני סיפא וחייב **כשנעשית אפר**[ה] כדמשמע ס"פ התכלת (מנחות דף נא:) גבי ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה מיהו יכילנא לשנויי דהכי דבטמא גזרו רבנן בטבול יום דקליפה טומאתו לא הוי גזרי' ואדרבה יש לחוש מפני מדקתני בריש' גבי אפר חטאת טמא ובסיפא קתני טבול יום ורביון יאמר בן אבהרם מפרש דהכא דייק מדפסיל ביה טבול יום ע"י לירוף ש"מ דלריך לכלי הוא דאי לא לריך לכלי לא היה כלי מערפו כדאיתא בפרק בתרא דחגיגה (דף כד.) ואע"ג דאמר התם דהוי דרבנן וכגון שנכרו על גבי קטבלייא ולאורייתא יש לו תוך דווקא ואתו רבנן ואפי' אין לו תוך היינו דעשו דאין לו תוך כיס לו תוך אבל לא עשו אין לו תוך יותר חשוב מיס לו תוך ולעולם לריך לכלי בעינן וכיון דלריך לכלי פסלה (ה) היה לינה כדאמר בפרק התכלת (מנחות דף נא.) על מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי ואי אפיה לה מאתמול איפסלא (ה) לה בלינה וכיון דפסלה בה לאורייתא דמעילה דמעילה אע"ג דקתני קדשו בכלי הוה אמינא מדרבנן ואע"ג דכתיב כף אחת לא הוה ילפינן דורות משעה אי נמי משום דלא כתב בלשון ציוור ה"א דאינה טעונה כלי ומיהו (ו) (קשה) למאי דאוכחן ממתניתין דמסכת עדיות (ז) דטעונה כלי מהתם ילפינן מדכתיב כף אחת ול"ג דלא הוה מצי לאתויי ממתניתין דמעילה דהוי אמר הא דקתני קדשו בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה לא קאי אקטורת אלא אמלרת ולהא מילתא לחודה הוא קתני התם קטורת לענין דמועלין בה משהוקדשה ומדע דלא קאי אקטורת דקתני קדשו בכלי[ו] הוכשרו ליפסל בטבול יום (ז) (ו)וקטורת נפסלת בטבול יום מיד שנתנה במכתשת כדאמר בפ"ק דשבועות (ד' יח.) ומיהו הא לאו דאיכא היא דשאני התם דהכי דקטורת מיפסלא מעיקרא משנתנה למכתשת מ"מ נקט קדשו בכלי הוכשרו כו' דאפי' בקטורת שייך האי דינא דבקדושת כלי דמכתשת מיפסלא בטבול יום ובמחוסר כפורים ובקדושת כלי דמחתה מיפסלא בלינה מיהו בלא זה איכא טובא בהש"ס דקאמר אשאלה היכא דלא מצי קאי אכל מאי דקתני והא דפריך בפ"ק דשבועות (גם זה שם) אלא מאי קדושת הגוף היא מיפסל בלינה אלמה תנן הקומץ והלבונה והקטורת כו' קדשו בכלי אין לא קדשו לא[ז] ממה נפשך דייק שפיר אי אקטורת נמי קאי אם כן משמע לא קדשו בכלי לא מיפסלי בלינה ואי לא קאי אקטורת דבקטורת אפילו קדשו בכלי לא מיפסלא בלינה אף לאחר שקדשו בכלי כל שכן דקשה טפי אאמלי לא מיפסלא בלינה (ח) כדמפרש הכא בקא סלקא דעתך ולאמלי דדייקינן הכא דמיפסלא בלינה בהחיה דהוסיף ר"ע אף ביומא נמי דהחיה דמעילה נמי קיימא אקטורת קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו לענין טבול יום לאו דווקא קדשו בכלי דאפילו מעיקרא נמי משנתנה למכתשת נפסלת בטבול יום והא דנקט קדשו בכלי ולא נקט אפילו קודם קידוש כלי משום הכי דמיתנן בהדה דלא מיפסלי קודם קידוש כלי:

חישב בחתיית גחלים מהו. הקשה רש"י אמאי לא פשיט נמי מהחיה דהוסיף רבי עקיבא[ח] מדפסל בהו טבול יום פסיל בהו לינה פסיל בהו אבל בחתיית גחלים לא פסיל בהו מחשבה דתנא דבי שכרי קידוש מנחה והנחתה בביסא פסלה בה טבול יום ולינה ואפ"ה אם חישב בשעת הנחתה לא פסלה בה מחשבה וכן בשעת יציקה ובלילה לא פסלה בה מחשבה אלא בד' עבודות שבמנחה שם כנגדן בזבח ולהכי מיבעיא ליה אח"ל חפינה קטורת חשיבא עבודה כמו קמילה חתיית גחלים מהו מכשירי מצוה כמצוה דמו וחפינה אריכתא היא והוא חתיית גחלים וחפינה במקום קמילה או לא. בס"פ טבול יום (זבחים דף קד:) בעי רבי ירמיה ליה מהו שמועיל בנשר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים[י] וכשריפתן[יב] לא עשה ולא כלום מאי נאו מדמחשבה לא פסלה ליה נמי לא פסלה ליה[יג] ותימה א"כ היכי פשיט הכא מדפסלה בהו ליה בחפינה פסלה בה מחשבה וי"ל הכא כיון דאכילת מזבח היא מדפסלה בה ליה פסלה בה מחשבה[יד] אבל בשר פרים ושעירים הנשרפים שנשרפים חוץ לג' מחנות נהי דליה פסלה בהו דילמא מחשבה לא פסלה בהו[טו] וא"ת דהכא מסקינן דמחשבה פסלה בקטורת ובזבחים פרק בית שמאי (דף מב:) תנן אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול הקטורת כו' יש לומר דאין חייבין דקתני התם היינו לתתייב כרת האוכלן מיהו מיפסל על ידי מחשבת פיגול דלהכי אהני גזירה שוה דמלא מלא ממנחת חוטא וכי האי גוונא אמרינן בסוף פרק קמא דזבחים (דף יד.) ר"ש אומר כל שאין על מזבח החילון אין חייבין עליו משום פיגול ואפילו הכי קאמר התם מודה רבי שמעון ליפסול מקל וחומר דשלא נשמן:

הולכה בשמאל מהו. תימה אי לא אסיק אדעתא למיפשטא מלקח את הכף בשמאלו מאי קמבעיא ליה האמר בפ"ק דזבחים (דף ד.) דלכל מילי הולכה לא נפקא מכלל קבלה ופשיט להו ר"ל דהיא גופה מספקא להו אי גמרינן מכף או איכא שום סברא שאין לגמוד משם וימא הולכה לא תפקא מכלל קבלה ופשיט להו רב ששת דגמרינן מינה דכיון דכתב רחמנא הבאה אחת בקטורת ואי אפשר לעשות בהבאה אחת אא"כ יוליך הכף בשמאלו אלמא הולכה בשמאל כשירה וטפי הוי סברא למיגמר הולכה מהולכה מלמיגמר הולכה מקבלה:

זר

חישב בחתיית גחלים. מהו להפסיל הקטורת: **כמצוה דמו.** והוי ליה כמחשב בעבודה. לשון אחר חישב בחתיית גחלים מהו שיפסלו גחלים במחשבה זו מלהקטיר עליהן. ליה שמעינן דפסלה בהו מדפסיל טבול יום כדתנן לעיל מיהו הא מיבעיא לן אי הוי חתיתן עבודה למיפסל בה מחשבה: **מכשירי מצוה כמצוה דמו.** וכי היכי דמחשבת חפינה פסלה בקטורת מחשבת חתיה נמי פסלה בגחלים: **הולכה בשמאל מהו.** הולכת הדם מיבעי ליה קבלה וזריקה דכתיב בהו כהונה פשיטא לן דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינה אלא ימין אבל הולכה לא כתיב בהדיה ומדאפקה רחמנא לקבלה בלשון הולכה דתניא והקריבו (ד) זו קבלת הדם נפקא לן במסכת חגיגה (דף יא.) שהיא עבודה ומיהו שמאל איכא למימר דלא פסיל דהא לא כתב בה כהונה בהדיה: **אם הכף בשמאלו.** אלמא כשירה בשמאל: **וחיפשוט ליה מהא.** דבגופו של מזבח (ה) קמיירי: **הרגל של ימין בשמאל.** מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד המנתח את הראש בימינו ואת רגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו: **וכיון עורה נחוץ.** ומקום חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה: **הני מילי הולכה וכו'.** הולכת אברים דלא מעכבא כפרה אאין כפרה אלא בדם והוא עצמו שלא הוקטרו אבריו כשר: **אבל הולכת דם דדם מעכב כפרה הוא.** אימא לא נתכשר בשמאל:

זר

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מדפסיל בה מבול יום וכו' עד ע"ב ואי משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה בשנעשית אפר. עיין מגיהה דף כג ע"ב תוס' ד"ה והא דרבנן. ובטורי אבן סס דף כג ע"א ד"ה לא יפא:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (בע"א) מדפסיל כו' ובלינה מדקתני קדשו בכלי: (ב) בא"ד כדאיתא בפ"ב דיומא אבל הכא דייק שפיר מדפסיל בה בטבול יום דאורייתא דאי לא פסל בה ליה דאורייתא דרבנן לא הוי מחמרי כולי האי דליטמא אפילו על ידי צירוף והקשה ריצב"ל בע"ל: (ג) בא"ד העיד ר' יהושע בן בתירא וכו' ממקלתו שטימא את כולו: (ד) בא"ד פסלה בה ליה דאורייתא כדאמר בפרק: (ה) בא"ד ומי אפי' לא מאתמול איפסלה בלינה וכיון דפסלה בה ליה לאורייתא: (ו) בא"ד לאוכחן ממתני' דמסכת עדיות מהתם ילפינן דטעונה כלי מדכתיב כף: (ז) בא"ד הוכשרו ליפסל בטבול יום ובבריתא קתני נתנה במכתשת נפסלה בטבול יום כדאמר בפ"ק דשבועות בע"ל והשאר נמחק: (ח) בא"ד דקשה טפי אמאי לא מיפסל בלינה אף לאחר שקדשו בכלי ומאי דדייקינן הכא דמיפסלה בלינה מההיא דהוסיף ר"ע אז ניחא נמי דההיא כו' בע"ל:

מוסף רש"י

הרגל של ימין בשמאל. הרגל של ימין נותנת ביד שמאל לכבש, משום דרגל ימין קרבה תחלה עם הראש, בדקו"ל בפ"ב דסדר יומא (לעיל כה.) והלכך מוליך הראש בימין שהוא חשוב והרגל בשמאל (זבחים כד:) והאי רגל מדאתיל בהדי ריש ולאי רגל של ימין הוא דחשיב הלכך הראש שהוא כבד וחשוב היה מוליך בימין והיכך בשמאל ואע"ג דכתב בהו הכן (מנחות י.). **ובית עורה לחוץ.** כלפי העם ומקום החתך כלפי המוליך דהכי שפיר שלא ירגלה החתך (זבחים שם).

מוסף תוספות

א. אפילו לאחר שנתנה בכף שהוא כלי שרת. תוס' הרא"ש. ב. מכת מרדות

[ב] [בס"א=בענ'], [ג] [לעיל מז.], [ד] זבחים כד: מנחות י. תמיד לג:, [ה] [וריקרא א], [ו] [זבח רש"ש], [ז] רש"ש מ"ז, [ח] [והא אפילו נתנו במכתשת הוכשרה לפסול בטבול יום כדאמר בפ"ק בע"ל] בע"ל, [ט] [בס"א=בענ'], [י] מעמ' לג:, [יא] [בס"א=בענ'], [יב] [בס"א=בענ'], [יג] [בס"א=בענ'], [יד] [בס"א=בענ'], [טו] [בס"א=בענ'],

זר ואונן שיכור וכעל מום. כולהו נפקי לן מקרא דמחלי עבודה בפ"ב דזבחים (דף טז.): **וכן יושב.** דבעי לעמוד לשרת (דברים יח): **והא רב ששת הוא דאותבה.** להא מתני' לאמוריה לרב חסדא כדמפרש וחזיא אלמא שמיעא ליה והיכי טעי למימשבו דכשרה בשמעתא: **ויזרקו הכהנים.** (ג) הדם מידם של שוחטים שהם זרים (ג) וחזרו וקבלו הדם מיד הכהן המקבל והוליכוהו אל הזורק: **ומסיב רב ששת גרסינן: בתר דשמעה.** דאותבוה ויהליה הכא הדר אותבה ליהו לרב חסדא: **מעשה איצטבא.** המקבלים היו מושיבים את הדם ביד הזרים ואין הזרים מקרבין אותו לגד המזבח כלל אלא מושיבים הדם על ידם כאשר על גבי איצטבא: **או דילמא ונקח והביא.** דולקח נמי אמרגא חפניו קאי: **מהו שיכנס אחר.** כהן המשמש תחתיו מהו שיכנס לפניה בחפינה זו שנתן הראשון לתוך הכף ואין צריך לחזור ולחפון: **א"ר חגינא.** לתלמידים בא וראה שהדור האחרון זוכה להתחכם כדורות הראשונים שאף אני הייתי שואל שאילה זו ועכשיו שאלה רבי יהושע בן לוי שהוא מן הראשונים: **שחייס.** קרשו"ן: **נשחוק ונשפוך: אימא ותיים.** המכה: **שמע מינה.** דרבי יהושע בן לוי לא הוה קשיש מדקרי ליה רבי דקאמר לי המיר רבי חגינא ולא היה דרך הזקנים לומר על הבחורים רבי אלא לי המיר חגינא שהיא הוה אומר כלומר לי אמר חגינא שהיא רפואה: **אלא הכי קאמר.** ר' חגינא לתלמידיו בא וראה שנשאלתן של אחרונים כשאלתי שאני מן הראשונים שאף אני הייתי מתקשה: **ומי אמר רבי חגינא הכי.** מי מספקא ליה אי נכנס אחר בחפינתו אי לא: **כפר ולא בדמו של פר.** בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר (ויקרא טז) ולא בדמו של פר אשם שחט פרו ומת אין המשמש תחתיו נכנס באותו דם לפנים אלא צריך להביא פר אחר ולשחוט וכיון דצריך להביא פר אחר צריך לחפון לאחר שחיטתו (ד): **ואמר רבי חגינא קטורת שחפנה קודם שחיטה לא עשה ולא כלום.** סדר העבודות א) בענין חפן ומת נמי אי אפשר שלא שחט פרו אחר מחילה וזה הבא אחריו צריך להביא פר אחר ואי אמרת יכנס בחפינתו של ראשון נמצאת חפינה זו קודם שחיטת פרו של שני: **הכי קאמר רבי חגינא.** מדקא מבעיא ליה לרבי יהושע בן לוי הא מכלל דס"ל דאין צריך להביא פר אחר אשם כן הויא לה קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר (ה): **ולמאי דס"ל.** יפה שאל כשאילת הראשונים אותן שנתנלו עלי ספר ואפילו בדמו של פר אף להן נשאל שאילה זו: **מאי הוי עלה.** חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו: **אי חופן חוזר וחופן.** אי מפשטא לן בענין דאיבעיא לן גבי חפינת פנים אם צריך לחזור ולחפון או לא ותימלי לומר דצריך לחזור ולחפון מכירו נכנס בחפינתו דהא מיקיימא חפינה: **אדרבה אי חופן וחוזר וחופן.** אז אין מכירו נכנס בחפינתו שאי אפשר שלא יחסיר מכירו ושלא יותיר (ו) (ו) חפניו של ראשון שוין לחפניו של שני: כיצד

מיתיבי [א]**זר** [ב]**ואונן** [ג]**שיכור** [ד]**ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול** [ה]**וכן יושב** [ו]**וכן שמאל פסול תיובתא והא רב ששת הוא דאותבה דאמר ליה רב ששת לאמוריה דרב חסדא** [ז]**בעי מינה מרב חסדא הולכה בזר מהו אמר ליה כשירה ומקרא מסייעני** [1]**וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים ומותיב רב ששת זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל פסול בתר דשמעה הדר אותבה והא רב חסדא קרא קאמר דעבוד מעשה איצטבא בעי רב פפא** [ח]**חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו** [2]**מלא חפניו בעינן והא איכא או דילמא** [2]**ולקח והביא בעינן והא ליכא תיקו בעי רבי יהושע בן לוי** [ט]**חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו א"ר חגינא בא וראה שאלת הראשונים למימרא דרבי יהושע בן לוי קשיש והאמר רבי יהושע בן לוי לי התיר רבי חגינא לשתות שחליים בשבת לשתות פשיטא דתנן** [ט]**כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה** [ח] **אלא לשחוק ולשתות שחליים בשבת היכי דמי אי דאיכא סכנתא משרא שרי ואי דליכא סכנתא מיסר אסיר לעולם דאיכא סכנתא והכי קא מבעיא ליה מי מסיא דניחול עלייהו שבתא או לא מסיא ולא ניחול עלייהו שבתא ומאי שנא רבי חגינא משום דבקי ברפואות הוא דאמר ר' חגינא** [י]**מעולם לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קא חזינן דחיי אימא וחיית והא קא חזינן דמיתי בסומקן אינהו וחיורן ריש ברעיהו קאמרינן מכל מקום שמע מינה דרבי חגינא קשיש אלא הכי קאמר שאלתן כשאילה של ראשונים ומי אמר רבי חגינא הכי והאמר רבי חגינא** [3]**בפר ולא בדמו של פר** [יא]**ואמר רבי חגינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה ולא כלום הכי קאמר מדקא מיבעיא ליה הא מכלל דקסבר בפר ואפילו בדמו של פר ולמאי דסבירא ליה שאילתו כשאילת הראשונים מאי הוי עלה אמר רב פפא אי חופן חוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו דהא מקיימא חפינה אי אין חופן וחוזר וחופן תבעי לך אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אי חופן וחוזר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו אי אפשר שלא יחסר ושלא יותיר ואי אין חופן חוזר וחופן תיבעי לך דאיבעיא להו** [יב]**חופן חוזר וחופן או לא תא שמע כך היתה מידתה מאי לאו כשם שמדתה מבחוץ כך מדתה מבפנים לא דילמא שאם רצה לעשות מדה עושה אי נמי שלא יחסר ושלא יותיר תא שמע**

זר ואונן ושיכור. בספ"ק דזבחים (דף יד.) נמי מייתי לה ופירש שם רש"י שיכור שתויי יין והקשה רבינו חיים כהן זצ"ל דבס"פ אלו מומין (בכורות דף מה:) תנן המרש והשוטה והשיכור פסולין באדם וכשרים בבהמה וכו' ופריך בגמ' שיכור אתיא עבודה ובהדי מומי[א] בעי למיתשביה[ב] ומוקי לה בשאר דברים המשכרים ודלא כרבי יהודה דאמר מייב מיתה אף בשאר דברים המשכרים על כן פירש רבינו חיים דהכא נמי מיירי בשאר דברים המשכרים[ג] ומילצ"ל פי' דפרש"י עיקר ואדרבה מהתם יש ראיה לפירושו מדפריך שמעת שיכור אתוי אתיא עבודה וכו' אלמא דקסבר שיכור אתיא בשתויי יין והתם דקשיא ליה בהדי מומין בעי למיתשביה להכי מוקי ליה בשאר דברים המשכרים אבל הכא דקתני ליה בהדי מתלוי עבודה נוקמיה בשתויי יין[ד] כמו שהם שיכור דבכל דוכתא[ה]: **בעי רב פפא חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו מלא חפניו בעינן וכו'.** תימה לי הא איבעיא ליה לעיל כבר כי האי גוונא גבי בן הביייס וי"ל בשל"ל קאמר אש"ל בן הביייס לא אלא קרי ביה ולקח והביא כיון דלא אתי מכח גברא הכא מאי מי אמרינן אע"ג דלאו איהו חפן מ"מ כיון דמכח גברא קאתי שפיר דמי ושפיר קרינן ביה ולקח הלוקח מי שהוא ושיש בחפניו של כ"ג והדר נעייל הוא וקרי ביה מלא חפניו והביא או דילמא ולקח והביא בעינן שהלוקח יביא: **אי חופן וחוזר וחופן נכנס חבירו בחפינתו.** תימה אי חוזר הוא לחפון פעמיים אחד מבחוץ ואחד מבפנים היכי עייל חבריה בחפינתו מ"מ הרי לא חפן כהן אחד תרי זימני ונראה דס"ל אי חופן וחוזר וחופן לפי שמן התורה אין לדבר קצבה שיכול לחפון כל כך פעמים כמו שירצה ובנבד שלא יחסיר ולא יותיר ולהכי תקינו רבנן שיחזור ויחפון בפנים שמא נתפזר לו מן הקטורת בדרך ונחסר קצת ומ"כ אם חפן ונתן לתוך הכף ומת בתוך חוזר חבירו וחופן פעם שנית וחוזר ונותן לכף ונכנס דקרינן ביה מלא חפניו והביא דליכא אלא בהאי אחת ואי אין חופן וחוזר וחופן משום דמשמע מלא חפניו חד אמר רחמנא ולא תרי זימני מלא חפניו א"כ אין חבירו נכנס בחפינתו: **והאיכא**

מיתיבי [א]**זר ואונן** [ב]**שיכור** [ג]**ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול** [ד]**וכן יושב** [ה]**וכן שמאל פסול תיובתא והא רב ששת הוא דאותבה דאמר ליה רב ששת לאמוריה דרב חסדא** [ו]**בעי מינה מרב חסדא הולכה בזר מהו אמר ליה כשירה ומקרא מסייעני** [1]**וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים ומותיב רב ששת זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל פסול בתר דשמעה הדר אותבה והא רב חסדא קרא קאמר דעבוד מעשה איצטבא בעי רב פפא** [ז]**חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו** [2]**מלא חפניו בעינן והא איכא או דילמא** [2]**ולקח והביא בעינן והא ליכא תיקו בעי רבי יהושע בן לוי** [ח]**חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו א"ר חגינא בא וראה שאלת הראשונים למימרא דרבי יהושע בן לוי לי התיר רבי חגינא לשתות שחליים בשבת לשתות פשיטא דתנן** [ט]**כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה** [ח] **אלא לשחוק ולשתות שחליים בשבת היכי דמי אי דאיכא סכנתא משרא שרי ואי דליכא סכנתא מיסר אסיר לעולם דאיכא סכנתא והכי קא מבעיא ליה מי מסיא דניחול עלייהו שבתא או לא מסיא ולא ניחול עלייהו שבתא ומאי שנא רבי חגינא משום דבקי ברפואות הוא דאמר ר' חגינא** [י]**מעולם לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קא חזינן דחיי אימא וחיית והא קא חזינן דמיתי בסומקן אינהו וחיורן ריש ברעיהו קאמרינן מכל מקום שמע מינה דרבי חגינא קשיש אלא הכי קאמר שאלתן כשאילה של ראשונים ומי אמר רבי חגינא הכי והאמר רבי חגינא** [3]**בפר ולא בדמו של פר** [יא]**ואמר רבי חגינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה ולא כלום הכי קאמר מדקא מיבעיא ליה הא מכלל דקסבר בפר ואפילו בדמו של פר ולמאי דסבירא ליה שאילתו כשאילת הראשונים מאי הוי עלה אמר רב פפא אי חופן חוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו דהא מקיימא חפינה אי אין חופן וחוזר וחופן תבעי לך אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אי חופן וחוזר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו אי אפשר שלא יחסר ושלא יותיר ואי אין חופן חוזר וחופן תיבעי לך דאיבעיא להו** [יב]**חופן חוזר וחופן או לא תא שמע כך היתה מידתה מאי לאו כשם שמדתה מבחוץ כך מדתה מבפנים לא דילמא שאם רצה לעשות מדה עושה אי נמי שלא יחסר ושלא יותיר תא שמע**

מז א מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש [הלכה א] והלכה ה והלכה טו [וס"ל מהל' פסוה"מ הל' כז] סמג לאוין שט:

יז ב מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה טו וס"ב הלכה ז סמג לאוין שג:

יח ג מיי' פ"ח שם הלכה ו וס"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

יט ד מיי' שם פ"ו הלכה ו וס"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

כ ה מיי' שם פ"ה הלכה טו ח וס"ט הלכה טו:

כא ו מיי' שם פ"ה הלכה יח וס"ט הלכה טו וס"ל מהלכות עבודת יום"כ הלכה ח:

כב ז ח מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הלכה מח:

כג ט מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין קס טוש"ע ח"מ סי' שכח סעיף ו:

תורה אור השלם

1. וַיַּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים מִיָּדָם וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים:
דברי הימים ב לה יא
2. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
ויקרא טז יב
3. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:
ויקרא טז ג

לעזי רש"י

קרשו"ן [קרישו"ן]. שחלים.

רבינו חננאל

ומתבינן עליה [מ]הא דתני זר ואונן שכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל תיובתא. ואקשינן וכי רב ששת לא הוה ידע להא מתניתא דהא רב ששת הוא דאותבה לרב חסדא במסכת שחיטת קדשים באחרית פרק ראשון בעידנא דפשט הולכה בזר כשרה, ומקרא מסייעיני וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים. דייקינן מדכתיב ויזרקו הכהנים מידם, מכלל שלא היתה הולכה בכהנים אלא הזריקה בלבד. ואותביה רב ששת הא מתניתא ופרקינן בתר דאיתותב בה רב ששת הדר הוא ואותבה לרב חסדא. ואוקימנא לרב חסדא דעביד מעשה איצטבא, כלומר כולם עומד' בשורה זה מושיט לזה וזה מושיט לזה. והולכה שלא ברגל כי האי גוונא [לא הוי הולכה] ואין הולכה (בהם) [כזו פוסלת בזר] כלל. חפן כהן אחר ונתן בחפני כהן גדול מהו

להביא ולהקטיר בהן, או צריך לחפון הוא, תיקו. בעי ר' יהושע בן לוי חפן ומת מהו להיכנס אחר בחפינתו כו'. א"ר חגינא בוא וראה שאילת הראשונים. ואקשינן למימר דר' יהושע בן לוי קשיש מר' חגינה הוה, והאמר ר' יהושע בן לוי התיר לי ר' חגינא לשחוק שחלים בשבת דהואי סכנה. ובעאי מיניה משום דהוה בקי ברפואות, מי אסו שחלים דניחול שבתא ונשחקינהו, אי לא וא"ל מאסו. הנה ר' חגינא יותר זקן מר' יהושע בן לוי. ופרקינן הכי קאמר ר' חגינא לתלמידיו שאילתן כשאילת הראשונים מכם, כלומר שאלוהו תלמידיו זו השאילה, ואמר להן כבר שאלו את הגדולים מכם, והוא ר' יהושע בן לוי. ולא אישפשטה ליה. ומי מספקא ליה הא לר' חגינה, והא מדאמר ר' חגינא, קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, ואמר נמי בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר, בפר ולא בדמו של פר. כלומר, אם שחט כהן גדול פרו ומת, אין אחר נכנס בדם זה הפר, אלא צריך להביא פר אחר ולשחטו ולייכנס בדמו, ממילא שמענן דאפילו אי חפן איהו קמיה שחיטת פרו (ו)לא עשה כלום, כל שכן אם חפן כהן אחר שלא עשה כלום. ואמאי לא פשט להו משמועותיה. ושנינן ה"ק מדקא מיבעיא ליה לר' יהושע בן לוי הא, ש"מ דקסבר בפר ואפי' בדמו של פר, וחפינה הוא דקא מיבעיא ליה. ולמאי דסבירא

ליה [שאילתו] כשאילת הראשונים. כלומר מן דסבר בפר ואפילו בדמו של פר מאי הוי עלה. אמר רב פפא אי חופן וחוזר וחופן נכנס השיני בחפינתו של ראשון, דהא לא אפשר דלא חפין ליה השיני בשעת הקטרה וקא מקיימה חפינה בכהן המשמש בקטורת. אי אין חופן וחוזר וחופן תיבעי לך. ואקשינן עליה אדרבא, אי חופן בחוץ חוזר וחופן בפנים, לא תיבעי לך דודאי אינו נכנס השיני בחפינת הראשון, שאי אישפר שלא יחסיר ושלא יותיר, ובעינן להכניס מלא חפניו של מקטיר ממש לא פחות, דהא מלא חפניו כתיב, ולא יתר, דהא חפניו כתיב. אי אין חופן בחוץ חוזר וחופן בפנים, אלא מערה הקטורת מן הכף אל המחתה ודיו, דאיבעיא להו החופן בחוץ חוזר וחופן בפנים אם לא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכל המשקין שותה אדם לרפואה אלא לשמוק: (ב) רש"י ד"ה וזרקו הכהנים מידם עכ' כל"ל ותיבת הדם נמחק: (ג) בא"ד שהם זרים שחזרו וקבלו: (ד) ד"ה בפר כו' לאחר שחיטתו דאמר ר' חגיגא כל"ל וה"ל: (ה) ד"ה הכי קאמר כו' הד"ל עם ד"ה ולמאי כו' שנתלנו עלי בפר דס"ל ופליגי בדמו של פר: (ו) ד"ה אדרבה כו' ושלא יותיר שהיהו חפניו של ראשון:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ואמר ר' חגיגא וכו' בענין חפן. נ"ב נ"ל בענין לחפן וכ"כ הש"י:

מוסף רש"י

ויזרקו הכהנים מידם. מידם של שוחטין משמע ושוחטין זרים ניתנו ולאמוטינן קלא שהזרים נוקפין אותו מיד המקבל ומולינין אותו לזורק, שהמקבלים המקבלים את הדם היו כהנים והזרים היו מולינין לזורק (דברים יד.). שיכור. היינו שתוי יין (שם יד:). מעשה איצטבא. עומדין במקומן הזר אצל הכהן המקבל והכהן נותנו לו ואותו עד שבא הזורק ונוטלו מידו ואין הזר מקבלו אצל המזבח לא בהולכת רגל ולא בהוצאת יד אלא כאיצטבא זו שמניחין כלי עליה (שם). לא שאלני. ר' חגיגא רופא היה (חולין ז:). וחיה. משמע שמת המוכה (שם). וחיית. לשון נקבה ואמכה קאי, שאין המכה מתרפאת (שם).

מוסף תוספות

א. דמחלי עבודה. תוס' זבחים יד: ד"ה שיכור. ב. וקתני ליה גבי מומין וכו' דלא מחלי עבודה. רש"י בכורות מה: ד"ה בהדי. ג. וכר' יהודה דמחיל עבודה, כדמוקמינן שיכור [דהתם] בשאר דברים המשכרים. תוס' בכורות מה: ד"ה ובשאר. ד. ולכולי עלמא מחלל לעבודה. תוס' זבחים שם. ה. והא דאיתא והא דאיתא. שם.

תוס' ישנים

ושיכור. אפילו לא הוי שתוי יין לגון שלא שתה בעודן ביאה. וכן שמאל קשיא. וממתניתין אין ראיה דהייני משום דלא אפשר, וקרינן לה נמי בהקומץ רבה (מנחות כה, א) דומר מכללו אלא יוה"כ. והלוים מפשטין. וכפסט ומתות כמיתן מר כדנקא כמוף פ"ב לעיל (כו, ב) מקרא, [1]מדבארי קבלה לא ילפינן ליה. בעי רב פפא חפן חבירו כו'. מתמה אמאי לא (קאמר) [קא מיבעיא] ליה הכי [נכי] הגר בעיות דרב פפא לעיל, ועוד (לעיה) [לאיכא] נמי כי הך בעיא לעיל בין הביייס כו' והכיא בעינן כו'. חפן ומת בו'. הכי נמי הוה מלי למיבעי חפן ומתמא. ל"נ כיון שכ"ג קיים יכול לכנס אחר בעבודתו הואיל ועדיין הוא קיים ולאו לעבודה ויש כאן חפינה של כ"ג, אבל כשמת אין כאן חפינה משום אחר בעולם. ה"ר יוסף. חבירו נכנס בחפינתו. דקא מקיימא חפינה, ואע"ג דלא מקיימא חפינה (דהשופה) [לשופה] אע"פ שהיא עיקר דמתשבה פסלה בה ואמרן נמי לעיל בשמת אינו יכול לעשות מדה לאחפינה. ואפילו יכול לעשות מדה (פרקין) [הא פריסיתן] לעיל [מז, א ד"ה שלא] שצריך לחפון, מ"מ כיון שכ"ג חפן חפינה לשעתה וכ"ג (שיפכוב) [שיכנס] יחפון עוד, סברא הוא שלא הקפיד הכתוב באותו כהן עצמו דהכי סברא רב פפא. ה"ר יוסף.

מיתיבי [א]**זר** [ב]**ואונן** [ג]**שיכור** [ד]**ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול** [ה]**וכן יושב** [ו]**וכן שמאל פסול תיובתא והא רב ששת הוא דאותבה דאמר ליה רב ששת לאמוריה דרב חסדא** [ז]**בעי מינה מרב חסדא הולכה בזר מהו אמר ליה כשירה ומקרא מסייעני** [1]**וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים ומותיב רב ששת זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל פסול בתר דשמעה הדר אותבה והא רב חסדא קרא קאמר דעבוד מעשה איצטבא בעי רב פפא** [ח]**חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו** [2]**מלא חפניו בעינן והא איכא או דילמא** [2]**ולקח והביא בעינן והא ליכא תיקו בעי רבי יהושע בן לוי** [ט]**חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו א"ר חגינא בא וראה שאלת הראשונים למימרא דרבי יהושע בן לוי לי התיר רבי חגינא לשתות שחליים בשבת לשתות פשיטא דתנן** [ט]**כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה** [ח] **אלא לשחוק ולשתות שחליים בשבת היכי דמי אי דאיכא סכנתא משרא שרי ואי דליכא סכנתא מיסר אסיר לעולם דאיכא סכנתא והכי קא מבעיא ליה מי מסיא דניחול עלייהו שבתא או לא מסיא ולא ניחול עלייהו שבתא ומאי שנא רבי חגינא משום דבקי ברפואות הוא דאמר ר' חגינא** [י]**מעולם לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קא חזינן דחיי אימא וחיית והא קא חזינן דמיתי בסומקן אינהו וחיורן ריש ברעיהו קאמרינן מכל מקום שמע מינה דרבי חגינא קשיש אלא הכי קאמר שאלתן כשאילה של ראשונים ומי אמר רבי חגינא הכי והאמר רבי חגינא** [3]**בפר ולא בדמו של פר** [יא]**ואמר רבי חגינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה ולא כלום הכי קאמר מדקא מיבעיא ליה הא מכלל דקסבר בפר ואפילו בדמו של פר ולמאי דסבירא ליה שאילתו כשאילת הראשונים מאי הוי עלה אמר רב פפא אי חופן חוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו דהא מקיימא חפינה אי אין חופן וחוזר וחופן תבעי לך אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אי חופן וחוזר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו אי אפשר שלא יחסר ושלא יותיר ואי אין חופן חוזר וחופן תיבעי לך דאיבעיא להו** [יב]**חופן חוזר וחופן או לא תא שמע כך היתה מידתה מאי לאו כשם שמדתה מבחוץ כך מדתה מבפנים לא דילמא שאם רצה לעשות מדה עושה אי נמי שלא יחסר ושלא יותיר תא שמע**

מז א מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש [הלכה א] והלכה ה והלכה טו [וס"ל מהל' פסוה"מ הל' כז] סמג לאוין שט:

יז ב מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה טו וס"ב הלכה ז סמג לאוין שג:

יח ג מיי' פ"ח הלכה ו וס"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

יט ד מיי' שם פ"ו הלכה ו וס"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

כ ה מיי' שם פ"ה הלכה טו ח וס"ט הלכה טו:

כא ו מיי' שם פ"ה הלכה יח וס"ט הלכה טו וס"ל מהלכות עבודת יום"כ הלכה ח:

כב ז ח מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הלכה מח:

כג ט מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין קס טוש"ע ח"מ סי' שכח סעיף ו: